

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaali ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 3 • Perjantaina 21. tammikuuta 2005

56. VUOSIKERTA

Irtonumerohinta 1 €

**LAATUA
EDULLISUUTTA
AMMATTILAISelta**

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/
kivi-istutustyöt
- Sormuksien
valmistus
- Ja nyt myös
lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE
Juhani Lankinen Ky
Kauppalankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)

Vaienneet temppelit ja hiljentyneet kirkkokummut

Lähde: Paavo Koposen Karjalan kirkkokummut

Suomenlahden itäisin saaripitäjä oli noin neljän neliökilometrin laajuinen Seiskari. Sen asukkaiden valtaosa sai toimeentulonsa kalastuksesta ja merenkulusta. Saaren seurakunta itsenäistyi 1897. Pienellä seurakunnalla oli Pohjakylässä kaksi kirkkoa, vanha ja uusi, molemmat ymmärrettävästi pieniä. Niiden vieressä oli myös hautausmaa. Saarella ei ollut sankarihautoja, sillä sen asukkaat evakuoitiin jo ennen sotaa, lokakuussa 1939, eikä jatkosodan aikana siviiliväestöä päästetty saarelle asumaan.

Seiskarin vanha kirkko rakennettiin hautausmaan laidalle vuonna 1767. Se oli malliltaan poikkeuksellinen, kuusikulmalnen hirsi-rakennus. Sen katteena oli paanukupu, jonka keskellä nökötti pieni kattoratsasta ja viiritankoineen. Viiri esitti leijailvaa enkeliä, jolla oli kädessään pelastusrenkas. Renkaan keskellä oli lopullisen pelastuksen symboli, risti.

Kattopaanujen päät oli räystäissä veistetty sydämen muotoisiksi. Hirret olivat hyvin jyrkeitä. Kirkon neljällä seinällä oli pieni yhdeksänruutuinen ikkuna. Kirkon läpimitta oli kymmenen metriä. Sen ovi ja alttari olivat vastakkaisilla seinillä. Permannolla oli kapean käytävän molemilla puolilla 16 penkkiä, kolmella seinällä olevilla parvilla kolme penkkiä. Kirkkoon mahtui noin sata istuvaa seurakuntalaista.

Kirkkoa sanottiin Suomen pienimmäksi. Siinä oli kaksi saarnatuolia. Isommasta sai saarnata pappi, pienemmästä maallikko eli

Seiskarin uusi kirkko valmistui vuonna 1879, ja sen torni rakennettiin vuonna 1903. Venäläiset lie-nevät purkaneet kirkon 1950-luvulla.

Seiskari

lukija. Papin saarnatuolia koristivat Mooseksen, Aaronin, Matteuksen ja Jeesuksen kuvat, lukijan tuolia Luukkaan kuva.

Kirkon katossa oli neljä votiivilaivaa ja kynttiläkruunut. Alttariseinällä oli

viisi 1700-luvulla tehtyä maalausta pääsiäisen tapahtumista. Seiskarilaiset pitivät kirkon kotisaarellaan, vaikka se olisi haluttu Seurasaareen museoitavaksi. Se kunnostettiin vielä vuonna 1937.

Uusi kirkko

Seiskarin uusi kirkko rakennettiin saarelaiten omin suunnitelmien mukaisesti ja ilman piirustuksia vuonna 1879 - piirustukset tehtiin sitten kirkon mukaan - sekä täydennettiin tornilla ja pienellä nelikulmaisella sakaristolla vuonna 1903. Se oli satulakattoinen pitkäkirkko, puhtaan

Sisäsiyuilla TÄNÄÄN

Vihdoinkin Mantsinsaarelle! 3
Pärnänsilta 4
Porin Karjalaseura 4
Eino Hyvösen haastattelu 5
Laatokan rantamilla..... 6-7
Venäjän ulkoministerin syytös 8

valkoinen niin sisältä kuin ulkoakin. Torniin nostettiin kaksi kelloa. Hautauksen aikana soitettiin isoa kelloa miesvainajille, naisille ja lapsille soitettiin pienempää.

Tuntemattoman taiteilijan maalaaman alttaritaulun, joka kuvasi Jeesuksen taivaaseenastumista, lahjoitti Pekon Jaakko eli Jaakko Herrala. Viisiosaisen ehtoolliskaluston taas lahjoitti vuonna 1906 Venäjän keisarinna Katariina.

Kirkon arvoesineistöön kuuluivat myös kynttiläkruunut, monihaara- alttarikynttelikkö ja saarnatuolin viereinen kynttilä-lampetti. Votiivilaivoja oli täälläkin neljä, joista yhden veisti ja lahjoitti vuonna 1918 Martin Jaakko, Jaakko Pulli. Kirkossa ei ollut urkuja.

Esineistö suojaan

Viimeinen jumalanpalvelus pidettiin Seiskarin kirkossa 8.10.1939. Seuraavana aamuna lähtivät ensimmäiset evakot saarelta. Kirkon irtaimisto siirrettiin suojaan. Ehtoolliskalusto, Martin Jaakon veistämä votiivilaiva ja kyntteliköt lahjoitettiin vuonna 1979 Karjalatalon kappeliin. Alttaritaulu on Uudessakaupungissa. Kaksi kirkonkelloa lahjoitettiin vuonna 1970 Afrikkaan, toinen Pohjois-Namibian Ruandan kirkolle ja toinen Tansanian Mateman kirkolle.

Venäläiset olivat tehneet kirkosta hevostallin. Tieltävästi 1950-luvulla he purkivat sen ja veivät viimeista

hirttä myöten jätse Inkeeriin.

Kirkkojen - ja muidenkin rakennusten - porras- ja peruskivet on käytetty saaren lentokentän materiaalina. Kirkkoista ei löydy enää jälkeäkään.

Hautausmaa

Seiskarin hautausmaan ikää kukaan ei enää tiedänyt. Sitä laajennettiin viimeksi 1800-luvun lopulla. Hautausmaata ympäröivässä kiviäidassa oli vain yksi portti eteläsiivulla. Vuonna 1927 teetettiin portin viereen katafalkki eli lepokivi, jolle siunattavaksi matkalla ollut arkku voitiin laskea. Toinen lepokivi rakennettiin portin ulkopuolelle vuonna 1929. Hautausmaalla oli aluksi vain puisia ristejä, sitten myös rautaisia ja kivisiä muistomerkkejä.

Hautausmaan ennen kaunis koivikko on nyt rehevöitynyt sekametsäksi, jota sekoittaa aluskasvillisuus. Hautakiviä ja suurin osa kiviäidasta on viety kaikei lentokentälle. Lepokivet ovat lohkeilleet ja sammaloituneet, rautaportti on siirretty toiseen kohtaan.

Seiskarilaiset ovat saaneet käydä saarellaan vuonna 1992, ja silloin he aloittivat omaistensa hautojen siistimisen. Sitten venäläiset kielsivät saarelle pääsyn. Seiskarin hautausmaan muistolaatta on valmiina odottamassa seuraavaa lupaa päästä osoittamaan seiskarilaisten kunnioitusta saarta rakentaneille ja meritaikyläisille esipolvilleen.

Muistat
sie viel
Karjalaa?

Muistat sie viel Karjalaa
vuosikymmeniä takkaa?
Mielestäi en sitä saa,
muistamast en lakkaa.

Lapsuusaja elämäi
sinne Karjalaa se jäi.

Siel kotkonnul, lapsuuskois,
kaik ol yle armast.

Muistolois vaa matkaan
pois

eli-ikkäi varmast.

Herkät hetket lapsuutei
evakkoo mie mukkaa vei.

Muutakii ko piirakkaa
Karjalast jäi peruu.

Karjalaisil haastissaa
murre herkäst herruu.

Sie-mie soljuu sutjakast.
Tuntuu syvänalas ast.

Karjalaisuus kauva kest,
kestää yhä iellee.

Sitä ei vie syvämmest.
Ei jäänt sille tiellee.

Kaunis, kallis Karjalai:
sielt mie elo evvääst sai.

Ottaa asjast ilosest
karjalaine luonne.
Huumorin ain avul kest
evakkotien tuonne.

Ilmeet ko o ilosest,
helpottaa jo sillo het.

Toivo Lyyra, Kokoelmasta Evakkona elon tien, Karjalan Kirjapaino Oy, Lappeenranta

21.1.2005

”Tärkeitä” asiat

Loimaan Lehti täytti viime viikolla 90 vuotta. Juhlien myötä lehti muodisti ilmettään. Uuden ulkoasun suunnitteluun oli käytetty aikaa, rahaa ja ulkopuolista ammattiapua. On hyvä, ettei jäädä jämähdetä paikalleen. Eteenpäin meidän pitää yleensä katsoa. Olemme sen monessa asiassa ja monella alalla huomanneet – karvaastikin.

Nyt on kuitenkin niin, että loimaalaiset ovat nousseet takajaloilleen. Tuttuun ja turvalliseen ei olisi haluttu muutosta. On tullut kommentteja, että 90 vuotta vanhaan nimiöön tai muuhun ulkoasuun ei näin pitkän ajan päästä olisi saanut puuttua. Ihmisen muisti on kuitenkin rajallinen. Loimaan Lehtikin on muuttanut useampaan kertaan ulkoasuaan. Nimiökin on muutettu ainakin kerran perusteellisesti ja pienempiä muutoksia on tehty useampaankin kertaan. Niihinkin on totuttu, jopa niin hyvin, ettei niitä enää muisteta olleenkaan.

Onko niin, että olemme tässä hurjavauhtisessa yhteiskunnassamme saaneet jo riittävästi kokea muutoksia? Emme enää sen vuoksi haluaisi sulattaa näinkään mitätöntä asiaa?

Vuosi sitten käytiin Kurkijokelaisen toimituksessa ja palstoilla samaa keskustelua. Muistan hyvin oman reaktioni tuolta ajalta. Pihisin ja puhisin kiukusta, kun Kurkijokelaisen omaleimainen ja meille niin rakas nimiökin oli menty muuttamaan, tosin siihen samaan, jolla lehti oli aloittanut marraskuussa 1949. Mitään ”uutta” ei oltu otettu käyttöön, mutta siitä huolimatta. Ihan kuin lehtikään ei enää olisi ollut se sama. Olin myös pahoillani Hilja Toiviaisen puolesta. Hänhän oli omakätisesti piirtänyt Kurkijokelaisen nimiön. Ensimmäisen kerran se esiintyi lehden yllä 20.6.1952.

Mietin tuolloin, mitä pitäisi tehdä. En kuitenkaan ehtinyt tehdä mitään. Kun kolmas vuoden 2004 lehti saapui tutunnäköisenä, olin tyytyväinen. Vielä tyytyväisemmäksi tulin, kun olin lukenut Eino Vepsän kirjoituksen. Oli kuin omia ajatuksiani olisin lukenut. Olen samaa mieltä Loimaan Lehden päätoimittajan kanssa siinä, että perinteiden vaalijana Kurkijokelainen voi pitää vanhasta kiinni, mutta Loimaan Lehden pitää pysyä mukana tässä ajassa ja pitää pystyä muuttamaan.

Raija Hjelm

Kokouksia

Hiitolaiset ry:n VUOSIKOKOUS

pidetään lauantaina 5.2.2005 klo 13 alkaen Karjalatalon Käkisalmi-salissa, Käpylänkuja 1, Helsinki. Kokouksessa käsitellään sääntöjen mukaiset asiat.

Olet tervetullut mukaan.

KAHVITARJOILU

Hiitolaiset ry:n johtokunta

MLL:n Kurkijoen osaston

KOKOUS

Ravintola Henriikassa Loimaalla torstaina 3.2.2005 klo 13. Päätetään yhdistyksen purkamisesta.

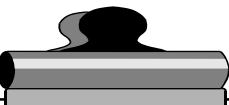
Tervetuloa

Hallitus

Muistettavaa

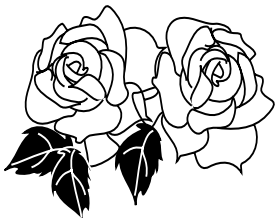
– Turun Karjala-Seuran **pitäjäesityksessä Kurkijoki** la 29.1. klo 14 Turun Karjalatalolla, Itäpellontie 2, Turku. Kurkijoen esittelee Karjalaisseurojen Varsinais-Suomen piirin puh.joht. Kaarlo Kojo, luonnosta ja kasveista kertoo FM Maija Inki ja Helena Aro lukee otteita kirjeistä, joita hän sai etsintäkuulutuksella Kurkijokelaisessa. Ainakin kaikkien kurkijokelaisjuuristen perheineen kannattaisi paikalle lähteä. Kahvitarjoilu.

– **Kirjoja, kirjoja –tapahtuma** la 29.1. klo 14 Alastaron kirjastossa. Prof. Jukka Sarjala ja kamarineuvos Kari Rahiala arvioivat kirjoja, joita paikalle voivat tuoda kaikki halukkaat. Tilaisuudesta lisää ensi viikon lehdessä.

NIMIPÄIVÄT

pe 21.1. Aune, Auni, Netta, Oona
la 22.1. Visa
su 23.1. Enni, Eine, Eini
ma 24.1. Senja
ti 25.1. Paavo, Paavali, Paul, Pauli
ke 26.1. Joonatan
to 27.1. Viljo
pe 28.1. Kalle, Kaarlo, Kaarle, Mies
la 29.1. Valtteri
su 30.1. Irja
ma 31.1. Alli

Sanan Voimaa

21.1. Herra levitti pilven israelilaisten verhoksi ja pani tulen valaisemaan yötä. He pysyivät ruokaa, ja hän lähetti viirisiä ja ravitsi heidät taivaan leivällä. Ps. 105: 39–40

22.1. Hän avasi kallion, ja siitä kumpusi vettä, vesi juoksi virtanaan pitkin kuivaa maata. Herra muisti pyhän lupauksensa, jonka hän oli antanut palvelijalleen Abrahamille. Ps. 105: 41–42

23.1. Ja jokainen, joka minun nimeni tähden on luopunut talostaan, veljistään tai sisaristaan, isästään, äidistään tai lapsistaan tai pelloistaan, saa satakertaisesti takaisin ja perii iankaikkisen elämän. Matt. 19: 29

24.1. Muistakaa, että olette Herralle, Jumalallenne, pyhitetty kansa. Herra, teidän Jumalanne, valitsi

teidät maailman kaikkien kansojen joukosta omaksi kansakseen. 5. Moos. 7: 6

25.1. Herra rakasti teitä, ja pitääkseen esi-isillenne vannomansa valan hän vei teidät väkevällä kädellä pois Egyptistä, orjuuden maasta, ja lunasti teidät vapaiksi faraon, Egyptin kuninkaan, valasta. 5. Moos. 7: 8

26.1. Pidän todella sitä kaikkea pelkkänä tappiona, sillä Herrani Kristuksen Jeesuksen tunteminen on minulle arvokkaampaa kuin mikään muu. Fil. 3: 8

27.1. En tarkoita, että olisin jo saavuttanut päämääräni tai jo tullut täydelliseksi. Mutta pyrin kaikin voimin saavuttamaan sen, kun kerran Kristus Jeesus on ottanut minut omakseen. Fil. 3: 12

Karjala-myymälä

Erikoisliike Karjalasta ja karjalaisuudesta kiinnostuneille

Kauppakatu 41,
53100 Lappeenranta
• Puh. (05) 541 4650, fax (05) 541 4651
• sähköposti: kauppa@kareliaklubi.com
• www.kareliaklubi.com

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus

Toimitus: Päätoimittaja Raija Hjelm ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Konttori: Vesikoskenkatu 13 As 21, 32200 Loimaa
Avoinn: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14
puh. (02) 762 2551
Matkapuh. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT: (Kaikki ilmoitukset)

Etusivu **60** centtiä/mm + alv 22 %

Muut sivut **45** centtiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 16 mennessä. Lehti ilmestyy perjantaisin, mutta vuoden aikana on joitakin kaksosnumeroita juhlapyhien aikoihin. Painosmäärä 2000 kpl.

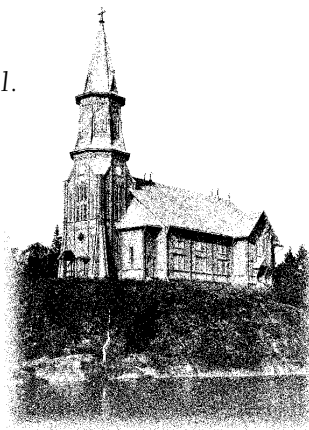
TILAUSHINNAT:

vuosi 35 euroa
6 kk 20 euroa
3 kk 12 euroa
Pohjoismaat 39 euroa
Muualle 46 euroa

E-mail: toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Tilinumero: LSOP 523900-4897

Sivunvalmistus: Etusivu Frontpage, Loimaa
Paino: Satakunnan Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

Hartaus sunnuntaiksi 23.1.
3. sunnuntai ennen
paastonaikaa

Mitä on armo?

Istun kotisaunan lauteilla yhdessä Hartsin kanssa, joka on viettänyt elämästään melkein parikymmentä vuotta vankilassa ja erilaisissa laitoksissa. Saunan löylyt tuntuvat purevan yhtä hyvin tatuoituihin kuin tatuoimattomaankin mieheen. Löylyjen lomassa ”parantelemme maailmaa” ajatusin, sanoin ja teoin.

Keskustelujen ohjautuessa syvällisempään suuntaan, sanon saunakaverilleni:

”Selitä minulle omin sanoin, mitä ymmärrät sanalla armo.” Hetken hiljaisuuden jälkeen kuuluu seuraava kuvaus: ”Jumala on Isä taivaassa, joka näkee minut koko ajan. Hän näkee vikani ja puutteeni, heikkouteni ja inhimillisyyteni. Jumala näkee, että tuolta se Hartsit tulee kotia kohti.

Välillä menee hyvin, mutta välillä menee huonosti. Tie kotiin on valmistettu ja tehty suoraksi, mutta mies itse tekee omat mutkansa.

Tärkeintä on kuitenkin, että Isä näkee, näyttää suuntaa, välittää ja jaksaa odottaa. Tätä on armo.”

Tähän vastaukseen sisältyi monta hengellisen elämän totuutta. Jumalaa meidän on lupa kutsua Jeesuksen opetuksen mukaisesti Isäksemme. Hän ei ole siis vain kaukainen, taivoittamaton jumaluus ja vaatijajumala, vaan ihmistä rakastava Jumala, joka on valmistanut taivastiemme pääsiäisen sanomassa.

Ihminen pysyy myös ihmisenä ja Jumala Jumalana. Vaikka kuinka yrittäisimme parannella itseämme, niin siiven tynkiä ei selkäämme ala kasvaa.

Mieluimmin löydämme itsestämme sarvia yhä uudelleen. Mutkat ovat osa elämäämme, ihmisyyttämme, ”kuoleman varjon maata”. Osan näistä mutkista kannamme hautaan saakka, tahdoimme tai emme.

Armo ei ole ihmisen ansio. Se on ansaitsematonta Jumalan rakkautta meidän osaksemme. Uskomme peruuttamaton perustotuus on se, että Jumala vanhurskauttaa syntisen ihmisen. Tuon perustotuuden ääressä kalpenevat meidän kaikki omat ansiomme. Ne voimme heittää roskana pois. Tilalle nousee sydämen luottamus armahtavasta Isästä, joka näkee, johdattaa, välittää ja jaksaa odottaa. Hänen edessään meitä ei palkita myöskään monisanaisuudestamme. Merkittävimmäksi muodostuu sydämen asenne. Se näkyy myös pohjalaismiehen rukouksessa, jossa hän sanoja säästellen vain yksinkertaisesti nostaa katseensa taivasta kohden ja lausuu Jumalalle:

”Niinkus tierät!” Saat uskoa, että Jumala tuntee, tietää, armahtaa – ja jaksaa odottaa vaivalloistakin kulkijaa.

Saunaseuramme olisimme hyvin voineet päättää virren sanoilla: ”Joka aamu on armo uus, huolet voimme siis heittää. Rangaistuksenkaan ankaruus ei voi armoa peittää. Heran hoidosta kiittäkäämme, kun hän taivasta varten kasvatata, murheen allakin armahtaa, hänen turviinsa jäämme.” (Vk 547:2)

Vesa Mäkelä

Kirjoittaja on Vaasan vankilan vankilapastori.

Onks tietoo KYSYMYKSET?

- Mitkä ovat maamme kaksi hyönteissyöjänisäkästä?
- Mikä on niin Suomen kuin koko maapallonkin pienin nääteläimiin kuuluva peto?
- Mitä maassamme harvinaisen liito-orava käyttää pääasiallisena ravintonaan?
- Mikä on Etelä-Pohjanmaan maakuntakukka?
- Minkä merkittävän laitteen Graham Bell keksi?
- Mikä on Suomen kansallislintu?
- Mitä kaininmerkki tarkoittaa?
- Mikä mustangi on?
- Mikä on Suomen kansallispuu?
- Mitä jamakka on?

Kurkijokelaisen uusi palsta on kuvallisia onnittelevia varten. Lähetä tai tuo lapsen (tai miksei vanhemmankin) valokuvia ja onniteluteksi Kurkijokelaisen toimitukseen. Kerro myös, minkä päivän lehteen onnitelman haluaisit. Liitä kuvan mukaan 10 euron seteli tai vaihtoehtoisesti saat täältä 10 euron laskun, jonka voit maksaa pankkiin (hinta sisältää 22 %:n arvonlisäveron).

Julia Holm Rauma 5 v. Onnea! t. Kummit, tädit, sedät, enot, serkut, Leila-mamma, Hannu-pappa, Ahti-ukko, Irja-isoäiti, äiti ja isä

Haluatko säilyttää vuoden Kurkijokelaiset pienessä tilassa, pölyttymättä?

Nyt saatavana vuoden 2004 vuosikerta CD-romppuna 20 euron hintaan (sis. alv). Tarvitset vain Acrobat Reader -ohjelman lukeaksesi joka lehden sivu sivulta omalta tietokoneeltasi.

Tilaa tai hae Kurkijokelaisen toimituksesta, Vesikoskenkatu 13 as 21, Loimaa, puh. (02) 762 2551, 050-521 3336, e-mail: toimitus@kurkijokelainen.inet.fi.

Vihdoinkin Mantsinsaarelle!

Siitä on 65 vuotta. Saarella oli Peltosen kirkonkylän lisäksi useita muita suurempia ja pienempiä kyliä, neljä koulua ja puolisen-toistatuhatta asukasta, pääosin ortodokseja. He harjoittivat maanviljelystä, karjanhoitoa, kalastusta, metsästystä. Läntisellä rannikolla Härkämäessä sijaitivat varuskunta ja ne Mantsin linnakkeen kuulut ”Kaksi tykkiä”, jotka ”Mantsin voittamattomien, sankarillisten puolustajien” kanssa saavuttivat talvisodassa legendaarisen maineen ja kirjautuivat sotahistoriaamme.

Tänään, aurinkoisena syyskuuisena päivänä Rannikon Puolustaja-lehden lukijamatkan osanottajat kuljetettiin Mantsinsaarelle pienellä moottoriveneellä – neljä kerrallaan – Lunkulansaaren pohjoispäästä.. Maihin nousiin osin saarelaisten aikoinaan talkootöinä rakentaman maapenkeereen päädyssä. Pengertä molemmin puolin reunustavat suuret kivenlohkareet olivat edelleen tukevasti paikoillaan. Pengertä pitkin saaren sisäosiin johtavaa tietä reunustivat kauniit punamarjaiset pihlajat. Kahden asukkaan saari toivotti tervetulleeksi tavalla, joka kasvatti uteliaisuutta.

Vihdoinkin Mantsinsaarella! Olin lähtenyt täältä 65 vuotta sitten ja vuosikausia toivonut, että avautuisi mahdollisuus päästä saarelle siitäkin huolimatta, että omat muistot olivat häiväyksen omaisia, perustuivat muiden kertomaan tai valokuviiin. Taustalla oli kuitenkin voimakas tarve nähdä tuo linnakesaari, jolla jatkosodassa Uhtualla kaatunut isäni oli rauhan aikana

Mantsinsaari 1941 Tykki, SA-kuva

1930-luvulla toiminut linnakkeen komentajana ja sittemmin uudelleen talvisodan raskaassa loppuvaiheessa, ollen se, joka oli pakotettu rauhanehtojen mukaisesti luovuttamaan tuon valloittamattoman saaren vihollisen edustajille. Komentajan puoliso oli perinteisesti huolehtinut sotilaskodin hankinnoista – näin teki myös äitini, hänkin jo kauan sitten edemmenyt.

Tätä taustaa vasten lieinee ymmärrettävää, että käyntimme kohokohta: RtUY:n muistolaatan kiinnitys linnakkeen varsin hyvin säilyneen betonisen tulenjohtoaseman ulkoseinämään muodostui hyvin tunneperäiseksi kokemukseksi. Juhlavuutta lisäsi rovasti Vesa Takalan ortodoksinen hartaushetki ja se, että ryhmämme lisäksi tilaisuuteen osallistui samaan aikaan saarella vierailut Mantsinsaari-seuran valtuuskunta. Oli toinenkin, meitä kaikkia koskettanut kohokohta: viettäessämme muistotilaisuutta Prokin perheen 15 vuotta sitten löytyneillä perhehaudoilla, löysivät eräät matka-seurueeseemme kuuluneet sukulaiset yllättäen omaistensa haudan

keskeltä samaa metsikköä, jossa korkeat puut kaarsivat hautojen ylle kuin konsanaan goottilainen katedraali.

Muistikuvat palautuvat

Seisoessamme raskaan traktorin vetämällä lavalla ja ajaessamme maisemia ihaillen kuoppaista hiekaista tietä, mietin kuumeisesti, mitä todella muistin Mantsinsaarelta. Muistinihan minä: käärmeet, niitä oli paljon! Sen tähden ei alle 4-vuotias saanut yksin mennä edes pihalle. Hippi, joka huolehti mm. puiden hakkuusta ja talomme lämmityksestä, oli usein seurana tai äidin apuna talouden hoidossa ollut uskollinen Veera. Kuin tervehdyksenä vuosikymmenten takaa ilmaantuikin patterille johtavalla polulla eteeni yhtäkkiä musta, pitkä käärme luikekerrellen pikaisesti suojaan korkeaan heinikkoon.

Vaikka en päässytkään paikalle, jossa kotimme oli sijainnut, niin korkeuserojen mukaan vaihteleva rehevä luonto, aluskasvillisuuden alta edelleen paljastuva tiuha tieverkosto, muutamat harvat kallellaan olevat rakennukset, joukos-

sa lahoamispisteessä oleva entinen hirsinen kasarmi toivat mieleen tunnelmia ja alkoivat virkistää muistiani. Pienen tytön tarkkaavaisuudella olin aikoinani seurannut, miten äitini hoiti tilaukset sotilaskotiin soittamalla keskuksen/keskuksien kautta Salmissa olevaan kauppaan. Houkutus oli minulle ylivoimainen: tilasin 300 kg karamelleja sotilaskodin tarpeisiin. Mutta niin kuin väärintekijöille käy, niin kävi minullekin: jäin kiinni. Kaupasta soitettiin sen varmistamiseksi, oliko rouva todellakin tarkoittanut 300 kg!

Ennen lähtöä kävelimme vielä patterilta läntiselle rannalle. Sieltä avautui Laatokka vaahtopäisine laineineen koko mahtavuudessaan – ilman vastarantaa. Miten olikaan mahdollista, että kaikkien näiden vuosikymmenten, draamatistien tapahtumien ja menestysten jälkeen olo ikään kuin rauhoittui? Olen saanut nähdä Mantsinsaaren – ja ihme on, ellen tule uudelleen!

Pyydän täten mitä parhaiten kiittää komentaja evp Erkki Marttilaa, jonka aloitteesta matka toteutettiin ja joka vastasi matkan erinomaisista järjestelyistä ja lisäksi asiantuntevasta opastuksesta. Samoin kiitän miellyttäviä matkaseuralaisiani – meitä yhdisti aito, syvälinen kiinnostus Laatokan Mantsiin.

Mantsinsaarella 11.9.2004
Eva-Christina Mäkeläinen

Teksti on aiemmin julkaistu Rannikon Puolustaja-lehden numerossa 4/2004.

Ken tietää?

Viime viikon kuvasta tunnistettiin Kurkijoen kunnantöimiston työntekijät. Vasemmalla istuu väestönsiirron päällikkö Paavo Äikää Ihojärveltä ja oikealla Kurkijoelle esikunnasta määrätty kuntapäälikkö Juho Tukia. Kuva on otettu jatkosodan aikaan vuonna 1942 tai 1943. Lähes sama kuva löytyy myös kirjan Muistojemme Kurkijoki sivulta 319, mutta asiakkaiden nimiä ei siinäkään ole mainittu. Muistaisiko joku heidät?

Kuva Kurkijokimuseon kokoelmasta

Ovatkohan tämän kuvan lotat kaikki kurkijokelaisia?

Tiedot kuvasta pyydetään osoitteeseen Kurkijokimuseo, Kojonperäntie 446, 32260 Kojonperä tai puhelimitse 050-4036050 Maria Kauppinen tai sähköpostilla kurkijokimuseo@auria.net.

Laatokan Puolustajien kokous Heinävedellä

Laatokan Puolustajien perinneyhdistys kokoontuu vuositapaamiseensa Uuden Valamon Luostariin Heinävedelle 18.-19.8.2005. Tilaisuuteen ovat lämpimästi tervetulleita kaikki Laatokan veteraanit, heidän omaisensa, jälkeläisensä sekä ystävänsä! Lämpimästi tervetulleita ovat myös kaikki Laatokan puolustuksen kalliista perinnöstä ja karjalaisuudesta kiinnostuneet!

Ohjelma:
to 18.8. klo 14.40 kokoontuminen Uuden Valamon luostarissa (Pikavuoro Helsingistä Joensuuhun lähtee kello 8.30 ja saapuu luostarin alueelle klo 14.35. Turusta järjestetään yhteiskuljetus: lähtö Aurakatu 2:sta klo 07.00, ajetaan reittiä Forssa-Lahti-Heinola-Mikkeli-Juva-Varkaus-Heinäveden luostari.)

to 18.8. iltapäivällä professori Heikki Kirkisen esitelmä Wanhasta Valamosta
päivällinen
mahdollisuus osallistua ehtoopalvelukseen ja tutustua ikoninäyttelyyn
pe 19.8. aamiaisen sekä yhdistyksen vuosikokous ja vapaata seurustelua. Halukkaat voivat ruokailla luostarissa ennen kotiinlähtöä.
(Pikavuoro Helsingin suuntaan lähtee luostarilta klo 12.15. Yhteiskuljetus Turun suuntaan ajaa samaa reittiä kuin tulomatkallakin.)

Kustannukset: Kunkin osallistujan on itse kustannettava majoitus ja ruokailut. Yhdistys vastaa muista kustannuksista. Yöpyminen kahden tai kolmen hengen huoneissa (sis. aamiaisen) 22 euroa/henkilö.

Päivällinen noutopöydästä 11 euroa/henkilö.
Majoitus ja ruokailu maksetaan yhdistyksen sihteerille paikan päällä.
Ilmoittautuminen 1.8.2005 mennessä yhdistyksen sihteerille Raili Jantuselle puh. (03) 715 7010 tai os. Kalliokatu 12, 18100 HEINOLA. Ilmoittautuminen Turun yhteiskuljetukseen Erkki Marttilalle puh. 050-351 8111.

Tervetuloa!

Laatokan Puolustajien perinneyhdistys ry
Erkki Marttila,
puheenjohtaja

Lauri Suutari,
varapuheenjohtaja

Raili Jantunen,
sihtööri

Pärnänsilta

Maantie Käkisalimesta Kaukolaan kulki Pärnän kylän kautta. Ramin tienhaarassa erosi tiet Hiitolaan ja edelleen Sortavalaan, sekä Kaukolan kirkolle, edelleen Kirvuun ja Räisälään. Tie ei ollut 1600-luvulla kovin hyvässä kunnossa, sillä vuonna 1658 kenraali Kustaa Horn kirjoitti, ettei sitä voi ratsastaa kuin peräkkäin. Kivisyydestä johtuen tietä ei voi kulkea rattain, saati sitten kuljettaa tykkejä.

Pärnänsilta, joka johti Pärnänvirran (Pärnänoen) yli Käkisalimesta Kaukolaan, tuhoutui 1700-luvun alun sotatoimissa, joten piti toistaiseksi turvautua lautaan, uuden siltakannen valmistumiseen asti. Seuravassa, vuonna 1772 tapahtuneessa sillan korjaukses-

sa ja levennyksessä otettiin Kaukolan metsistä 1365 tukkia, joista 39 kappaletta oli kuuden sylen, yhdeksän kappaletta viiden sylen sekä loput 1317 kappaletta kolmen sylen mittaisia. Sillan oli oltava vähintään kolme Venäjän sylen levyinen.

Vuonna 1853 oli Pärnänsiltaa jälleen uusittava ja levennettävä. Siihen pyydettiin valtiolta lainaa 10 812 ruplaa ja 52+ kopeekkaa. Kustannukset jakaantuivat Käkisalmen, Kaukolan ja Hiitolan kunnille.

Käkisalmen Sanomat kirjoitti 7.1.1907: ”Pärnänsillan rahastonhoitajaksi on valittu Matti Savolainen vanh. sekä varalle matti Lätti Liinamaalta.” Sama lehti kirjoitti numerossaan 1.10.1913 muun muassa: ”Pärnänsillan rakennustoi-

Pärnänsillan rahaston kassakaappi

Väl’kammarin nurkassa oli metallinen kaappi, joka ei sopinut muuten vanhanaikaiseen talonpoikaiseen kalustoon. Kyse- lin sitä isommalta ja vastaukseksi sain, että se on Pärnänsillan rahaston kassakaappi. Näin sen myös aukaistuna. Siinä oli paksut seinämät ja raskas ovi, jossa oli vetimenä rengas, kuin pieni auton ratti.

Kaapissa säilytettiin vain rahaa ja joitakin hyvin arvokkaita asiapapereita. Kaappi seisoi sitä varten tehdyllä puisella telineellään. Sen alapuolella olevilla hyllyillä oli kirjoja, vanha kuvaraamattu ja perheen yhteisissä hartaustilaisuuksissa tarvittavia virsikirjoja.

Pärnänsillan rakennettiin silta helpottamaan Käkisalmen ja Kaukolan kansakäymistä. Se rakennettiin kuntien yhteistyönä vuosisadan vaihteessa. Sitä varten järjestettiin varainkeräys. Kaukolasta oli asiaa kaupunkiin virastoihin ja kau-

pantekoon, joten tietä pidettiin tärkeänä. Keräys tuotti enemmän rahaa Kaukolassa kuin Käkisalmissa. Silta rakennettiin pääasiallisesti talkoilla, eihän siihen paljon rahaa tarvittu.

Ennen hankkeeseen ryhtymistä muodostettiin pitäjien nokkamiehistä toimikunta asiaa hoitamaan. Kaukolasta valittiin Lamlahan ukko. Kun silta oli valmis ja tehtiin loppuselvitystä, todettiin, että rahaa oli jäänyt runsaasti jäljelle. Eihän niitä voinut takaisinkaan jakaa, kun ei ollut kirjanpitoa siitä, kuinka paljon kukin oli antanut. Käkisalmelaiset olivat sitä mieltä, että rahat kuuluivat Kaukolaan, josta ensin osa oli kerättykin. Niin rahat ja kassakaappi joutuivat Lamminlahteen.

Simo Paavilainen

Teksti julkaistu vuonna 1999 kirjassa Lamminlahden Paavilaiset.

mikuntaan valittiin Matti Savolainen ja A. J. Salo.”

Vanhan sillan alapuolelle rakennettiin matala va-

rasilta. Elokuussa 1925 purettiin 300 vuotta vanha, ki- viarkuille perustettu puusilta pois. Uuden sillan perus-

tuksiin juntattiin 73 paalua. Perusmuuri on tehty hakatusta kivistä.. Betonia on mennyt rantamuureihin

Porin Karjala-Seuran joulujuhla 4.12.2004 Porissa

Anni Granforsista kunniapuheenjohtaja

Porin Karjala-Seuran joulujuhla aloitettiin Porin Mies-Laulun talossa syömällä riisipuuroa ja rusinasoppaa, jotka oli valmistettu luomutilalla. Varsinaisen ohjelman aloitettiin yhteislaululla Arkihuolesi kaikki heitä.

Seuran puheenjohtajan Tapani Liskin pitämän tervetulopuheen jälkeen jaettiin kunniakirjat seuran syyskokouksessa kunniapuheenjohtajaksi kutsutulle Anni Granforsille ja kunniajäseniksi kutsutuille Seppo Sipiläiselle ja Aarno Kiurulle.

Porin Karjala-Seuran kunniapuheenjohtaja Anni Granfors (oik.) sai vastaanottaa kunniakirjansa seuran nykyisiltä puheenjohtajalta Tapani Liskiltä ja sihteeriltä Meeri Nurmelta.

Joulurunon esitti Pirjo Jokinen. Kuoro Laatokan laulajat esitti johtajansa Kauko Kivelän johdolla joululaulut Jouluyö, juhlayö, Karjalan kunnailla, Maa on niin kaunis ja Jouluyö. Laatokan laulajia kiitettiin pitkäaikaisesta yhteistyöstä ja muistettiin kannustusrahalla.

Usean vuoden aikana Porin Karjala-Seura on tehnyt yhteistyötä Herralahden koulun kanssa. Olemme käyneet antamassa oppilaille Karjala-tietoutta ja opettamassa karjalanpiirakoiden ja puutöiden tekoa. Nyt saimme vuorostamme oppilaat esiintymään juhlaamme rehtorinsa Kristiina Aallon johdolla. Oppilaat esittivät sketsin Kumisaappaat vai huopikkaat sekä musiikkia

250 kuutiometriä ja holvi- kaareen 75 kuutiometriä sekä rautaa yhteensä 7 000 kiloa.

Pärnän uusi silta valmistui 29.10.1927. Silta oli rakennettu rautabetonista ja maksoi 420 000 markkaa. Töissä oli ollut keskimäärin 40 miestä. Rakennustöitä johti rakennusmestari J. Rönkkö ja insinöörinä toimi Tie- ja vesihallituksen Viipurin piirin insinööri V. Ols- son. Sillan kansi oli 32 metriä pitkä ja 5,4 metriä leveä. Sillan vapaa aukko oli 20 metriä leveä ja vapaa korkeus vedenpinnasta oli 5,4 metriä.

Elokuussa 1941 vihollinen räjäytti perääntyessään Pärnänsillan. Suomalaiset tekivät sillan kannen puusta, joka jätettiin 1944 syyskuun 19. päivän rauhan teossa Neuvostoliitolle.

Aarre Heinonen

Teksti on julkaistu kirjassa Kaukolan itäosa.

huilulla, nokkahuilulla ja pianolla.

Oman seuramme tanhu- ryhmä esitti ohjaajiensa Sanna Rosholmin ja Elina Koivulan johdolla tanhut Viipurin alku, Tyylin tyttö, Katrilli Repolasta ja Kuja- nen. Ohjaajia muistettiin Karjala-kynttilöillä.

Saimme myös Porin kaupunginsairaala- esiintyjä- vieraiksemme Lasaretin laulajat, jotka esittivät Tier- napoikia. He ilmoittivat lahjoittavansa esiintymispalk- kionsa vanhustyön hyväksi. Ohjelmassa oli vielä tanhu- ryhmän yllätysnumerona tonttuleikki, kuntopalkinto- jen jako ja arpajaisvoittojen arvonta.

Tilaisuuden juonsi Porin Karjala-Seuran sihteeri Meeri Nurmi. Väliajalla nautittiin makoisat kahvit joulutorttujen kera. Tilai- suus päätettiin yhteislauluun Me käymme joulun viettohon. Juhlassa meillä kaikilla oli niin mukavaa...

Meeri Nurmi

Viipurin pamaus

Knut Posse sekoitti 30. päivänä marraskuuta 1495 ensimmäisen Molotovin cocktailin. Se sisälsi tervaa, pikeä, ruutia ja osia, jotka ovat säilyneet salaisina. Venäläiset säikähtivät pamauksesta niin, että lähtivät kotiin. Marraskuun 30. päivänä, tosin satoja vuosia myöhemmin vuonna 1939 alkoi talvisota. Moskovan rauha 13. päivänä maaliskuuta 1940 pysäytti puna- armeijan taas Viipurin liepeille.

Vuonna 1944 kesä- hei- näkuun vaihteessa puna- armeija pääsi Viipuriin, mutta Talin, Ihantalan ja Viipurinlahden suurtaistelut säikäyttivät niin, että venäläiset lähtivät Berliiniin. Taas

kerran historia toistui, ja Viipurin pamaus osoitti voimansa. Esitettiin väite, että joukkoja tarvittiin Berliinissä. Varmasti asia niin olikin, koska hyökkäys näin pysähtyi. Jos sotatoimet olisivat menneet niin kuin oli suunniteltu, eivät joukot olisi varmaan lähteneet Berliiniin, vaan jatkaneet Helsinkiin. Sen todistavat Ilomantsin suurtaistelut elokuun lopulla. Ne päättyivät vasta aselepoon 4.9.1944. Väli- rauha tehtiin syyskuun 19. päivänä 1944.

Suomen sotahistorian komission 50-vuotisjuhlaseminaarissa Mikkelissä professori Ohto Manninen luennoi seuraavaa:

”Aselepo solmittiin 4.

Kenraalimajuri Vladimir Grusenbergin käyntikortti

syyskuuta ja väli- rauha 19. syyskuuta 1944. Neuvostoliitto siirsi joukkojaan pois Kannakselta ja Laatokan karjalasta, mutta pohjoisra- jalla puna-armeijalla oli vielä 17 divisioonaa. Stali- nilla oli selvät suunnitelmat Pohjois-Suomen valtaami- seksi saksalaisten vetäy-

tyessä. Lokakuun puolivä- lin tienoilla 1944 puna- armeijan piti hyökätä, mutta käsky peruttiin viime het- kellä. Saksalaisten vetäy- tyessä ja suomalaisten ede- tessä Stalinin arviot muut- tuivat. marraskuun 8. päi- vän jälkeen puna-armeijan joukkoja alettiin siirtää

pohjoisesta Saksan rinta- malle Budapestin suunnal- le.”

Suomea ei miehitetty, mutta Suomessa oli varau- duttu miehityksen varalle. Ehkä Suomen pelasti La- pin polttaminen, ase- kät- kentä ja sotakorvaukset, olivat katsonneet, että lehmä on parempi lypsää kuin tappaa. Kieltämättä oli niit- tä, jotka toivoivat miehi- tystä, olisivat silloin pääs- seet rakentamaan suurta Neuvostoliittoa (suuruu- den hulluja).

Ruotsi on aina esiinty- nyt rauhan puolesta, mutta kyllä se osallistui sotaan: palautti sota- aikana tullei- ta pakolaisia kotimaihinsa ja toimitti rautaa rajalle koko sota- ajan Kiirunasta. Viimeisten uutisten mu- kaan ruotsalaisetkin joutu- vat maksamaan ”sotakor-

vauksia”, kun Kiirunan kau- pungin keskusta pitää siirtää uuteen paikkaan, jottei se vajoa kaivantoihin.

Tapasin kenraalimajuri Vladimir Grusenbergin käydessäni Hiitolassa kesäl- lä 1991. Hän rakenteli dat- saa Asilaan. Hän kertoi ole- leensa rajavartijana ennen sotaa Suomen rajalla Lentii- rassa. Hänen joukkonsa oli- vat ensimmäisinä paikalla, kun Berliini vallattiin. Sitä hän ei kertonut, miten sotilaat käyttivät mahtavaa ve- näläistä mieskohtaista aset- ta kiivaissa lähitaisteluissa ja miten he hankkivat pieniä sotamuistoesineitä kotiin vietäviksi. Siitä taas kertoo kirja Berliini –45. Onhan voittajilla aina oikeus puo- lellaan.

Kalevi Kokko

Ulvila

Eino Hyvönen: Karjalan Liitto on nyt uusien haasteiden edessä

Karjalan Liitto on nyt uusien tulevaisuuteen tähtäävien haasteiden edessä. Entiset toimintatavat eivät enää riitä, kun ne tavoitteet, joiden saavuttamiseksi Karjalan Liitto on perustettu, on joko saavutettu tai muuttuneet ajan saatossa. Tulevien tavoitteiden kartoitus antaa paljon työtä ja vastuuta karjalaisseurojen piireille sekä yksityisille seuroille, määrittelee loimaalainen Eino Hyvönen, Loimaan Seudun Karjalaseuran uusi puheenjohtaja.

Eino Hyvönen on syntynyt Uukuniemen poikia, mutta hänellä ei vuonna 1942 syntyneenä voi olla omakohtaisia muistoja kotiseudustaan.

- Olen Uukuniemen historiasta tutkinut, että kunta oli ennen talvisotaa lähes 10 000 asukkaan kunta. Sen laajuus oli 447 neliökilometriä, ja siitä jäi Suomen puolelle rajaa runsaat 100 neliökilometriä, kertoo Eino Hyvönen.

Evakkopojan mutkikas polku

Eino Hyvönen syntyi kirvesmies Matti Hyvösen ja tämän vaimon Tyynen seitsemäntenä lapsena Uukuniemellä vuonna 1942. Perheen seuraavat kahdeksan lasta ovat syntyneet evakkomatkan vuosien aikana tai sen jälkeen olojen vakiinnuttua. Perheen 15 lapsesta on yksi kuollut parin kuukauden ikäisenä, muut ovat elossa vieläkin.

Lapsista vanhin on syntynyt vuonna 1931.

Perheen evakkotie vei ensin Laihialle, sieltä Närpiöön ja edelleen Kauhavalle, missä Matti sai rintamamiesten asuntoviljelytilan. Täältä perhe joutui vielä kerran evakkoon, kun valtio pakkolunasti tilan Kauhavan lentokentän laajennuksen yhteydessä vuonna 1958. Kauhavalta perhe muutti Loimaan Torkkalaan, mistä Matti osti Johanssonin veljeksiltä näiden maanhankintalain nojalla saamansa tilan, joka oli kooltaan tyypillinen siirtotila, peltoa 12 hehtaaria ja koko pinta-ala runsaat 30 hehtaaria.

Koulunsa Eino Hyvönen on käynyt jo Kauhavalla, joten Loimaalle muuton jälkeen oli aika alkaa katsella työpaikkaa, joka löytyikin

Saviseudun osuuskaupan Niinijoen myymälästä. Saviseudun työsuhteen aikana tapahtui myös liikealalle kouluttautuminen. Naimisiin hän meni vuonna 1964 melliläläisen Ritva Hongiston kanssa. Sittenmin Eino toimi Osuuskauppa Saviseudun myymälänhoitajana Metsämaalla ja Loimaan Niinijoella sekä paikallisten osuuskappojen myymälänhoitajana Tuuloksessa sekä Pielisjärvellä.

Eino Hyvönen palasi perheineen eli vaimon ja kolmen tyttären kera vuonna 1972 Mellilään ja siellä lähtökohtaansa eli töihin Koiviston teurastamoon, mistä hän siirtyi Oskari Heikkilä Oy:n palvelukseen vuonna 1978 ja edelleen Loimaan kaupungin palvelukseen vuonna 1987. Loimaalla Eino on vaimonsa kanssa, joka työskentelee kaupungin lastentalossa, asunut vuodesta 1976 alkaen ja odottaa puolentoista vuoden kuluttua alkavia eläkepäiviä.

Katkos karjalaisessa järjestötyössä

Palattuana Mellilään vuonna 1972 Hyvönen oli mukana Mellilän Karjalaisen toiminnassa, muun muassa näytelmäkerhossa. Jo nuorena poikana hän oli jonkin verran ollut mukana myös Niinijoen Karjalaisen toiminnassa. Eino näyttää hartaudella äidillensä Tyynelle Tasavallan Presidentin myöntämää Valkoisen Ruusun I luokan mitalin kultaristein oikeuttavaa kunniakirjaa. Sitä olivat hänelle anoneet Niinijoen Karjalaiset. Eino pitää äi-

Loimaan Seudun Karjalaseuran puheenjohtaja Eino Hyvönen yrittää saada uusia aktiivisia jäseniä toimintaan mukaan.

dilleen myönnettyä mitalia kunnianosoituksena menneen sukupolven työlle.

Karjalaiseen seuratyöhön Eino palasi pitkän tauon jälkeen Loimaalla 1990-luvulla. Hän toimi kaksi vuotta Karjalaseuran hallituksessa ja otti vastaan puheenjohtajan tehtävät tämän vuoden alussa.

- Tuossa mainitsin jo aiemmin Karjalan Liiton tulevaisuuden tavoitteista. Asian merkeissä on pidetty jo yksi seminaari ja annettu piireille tehtäväksi määritellä niiden tärkeinä pitämiä tavoitteita. Piirit pyrkivät kuulemaan myös seurojen mielipiteitä. Keväällä järjestetään toinen seminaari, jossa päätetään saatuaan materiaaliin pohjautuen tulevista tehtävistä ja linjanveidoista.

- Oikeastaan odotan luottavaisena sitä, että Karjalan Liitto ja karjalaisuus lähtevät uuteen nousuun, kun tavoitteet ovat selvillä ja Karjalan Liitto saa lisää kentälle jalkautettavia työn-

tekijöitä. Nyt on karjalaisuus yleensäkin hyvässä kurssissa, määrittelee Eino Hyvönen.

Hyvönen sanoo tutki-neensa Loimaan Seudun Karjalaseuran jäsenistön lukumäärää ja ikärakennetta voidakseen määritellä toiminnan tavoitteita. Jäsenistön lisäämiseen on olemassa hyvät mahdollisuudet, kunhan mietitään ne kohde-ryhmät ja keinot, millä väkeä saadaan mukaan. Loimaan seudulla on runsaasti karjalaista sukujuurta olevia henkilöitä ainakin kolmessa sukupolvessa, joten potentiaalia pitäisi löytyä.

- Eräänä toimenpiteenä on päätetty järjestää syksyllä Heimolinnassa vanhan ajan karjalaiset iltamat, joiden ohjelman suorittajiksi pyritään saamaan juuri sellaisia karjalaista sukujuurta olevia nuoria, jotka eivät ennen ole olleet mukana seuran toiminnassa, kertoo Eino Hyvönen.

AH

Eino ja Ritva Hyvönen Karjalaseuran viime vuoden joulujuhlassa. Ritva-vaimo harrastaa kuvataiteita ja on osallistunut töillään taidenäyttelyihin yli 20 vuoden ajan.

Tyine naapurin tyttöjen seurassa kotitanhuvilla joskus ennen sotia. Kuvassa vasemmalta Sylvi ja Aino Pitkänen, Tyine koivua vasten sekä oikealla palvelustyttö Pitkäseltä tai Tuomelta.

Tyynen veljentytär Pirkko Kaartinen Tervajärven rannalla vuonna 1999. Vasemmalla Majurinsalmen takaa kohoaa Kokkonien mäki. Tyynen lapsuudenkodin pihalta avautui näkymä luonnonkauniille Tervajärvelle.

päiväistä elämäänsä.

Tyine evakkotie kulki Ylivieskan ja Rovaniemen kautta Lapin porstuaan Pelloon. Viimeisinä viikkoinaan Pellon sairaalassa hän sai kokea lämmintä läheisyyttä kummityttönsä Pirkko Kaartisen saattohoidossa.

Tyine Kaartinen laskettiin kuluvan vuoden 9. päivänä haudan lepoon äitinsä viereen Ylivieskan Vähäkankaan hautausmaalla. Ilmari-serkku sirotteli Tervajärven rantahiekkaa ja Lumivaaran kirkkomaan multaa hänen arkulleen. Näin Tyine saa levätä osittain kotiseutunsa mullassa.

ja aina valmis auttamaan ja hoivaamaan avun tarpeessa olleita läheisiään. Kotiseudun jättäminen oli hänelle hyvin raskasta. Kaipuu ja muistot sieltä Karjalasta olivat osa hänen joka-

On aika...

Tyine Kaartinen syntyi 96 vuotta sitten Lumivaaran Tervajärven kylässä. Hänen äitinsä oli Kurkijoen Laukkasia.

Tyine oli koko elämänsä ajan hyvin ihmisläheinen

Tervajärvi, kotijärvi

Järvistä kaunein kotijärvi on. Siellä rannoilla lapsena leikit leikittiin, laulut laulettiin, hiekkaa nimet piirrettiin. Nuoruuden ajan muistojen kätkeistä nousee parhaat hetket: rantanuotiolla ystäviä tavattiin. Vapautuva iloinen mieli ja onnellista aikaa toivottiin.

Hämärtyvään iltaan lankeaa kuunsäteiden heijastamana

kuunsilta, kuvajainen vedenkalvoon, tyyneen tummaan Tervajärveen, johon rantakoivujen oksat kaareutuen laskeutuu veteen.

Kaunistä näkymää ei voi unhoittaa, siellä tuoden iloa ja mielen rauhaa.

Tämän kaiken menetin, vaikka siellä symmyin, siellä kasvoin, tunsin olleeni elossa.

Ilmari ja Bertta Laukkanen

Eino Heikinmaan Lapsuusmuistoja-sarjan osa 4

Heinäntekoaika

Heinänteossa palikkapoikana

Meille lapsille järjestettiin kesäisinkin töitä, mielestämme joskus vähän liikaakin. Niin, ettei omille hommille (leikeille) tahtonut jäädä aikaa ollenkaan. Yksi niistä kaikkein harmillisimmista asioista oli, kun piti nousta varhain ylös, joko lehmiä ajamaan hakaan tai lähtemään Koskuille heinäntekoaikaan.

Kyllä se päivä sitten meni, kun sinne päästiin, sillä sielläkin olivat omat leikkipaikat. No, ei siellä sentään koko päivää leikit-ty, sillä tehtäviimme kuuluivat ojanreunojen haravoiminen. Ei suinkaan kaikki, mutta niin paljon tehtiin, kuin kerittiin.

Meille lapsille oli tehty oikein omat pienet haravatkin. Niillä me sitten haravoimme!

Kun heinä oli koneella ajettu karheille, alkoi heini- en seipäille laitto. Siinä meillä lapsilla oli oikein oma tehtävämme, olimme nimittäin palikkapoikina. Tehtäviimme kuului palikoiden jakaminen. Kun seiväs oli isketty maahan, meidän tehtäviimme kuului laittaa tappi alimmaiseen reikään. Niissä seipäissä ei ollut kiinteitä alatappeja, kuten täällä Länsi-Suomes- sa oli tapana.

Seipäissä oli kaksi lisä- reikää, ja meidän piti huo- lehtia siitä, että kun heiniä oli mätetty reikään asti, olimme valmiina laitta- maan tappia reikään, ja sa- moin myös siihen kolman- teen. Näin jatkui, kunnes tuli syömisen aika. Silloin sai ottaa pienet nokoset tai leikkiä hetken omia leikke- jä. Ei se meidän työntekom- me niin aktiivista ollut, jo- ten kyllä meillä leikkiaikaa- kin oli.

Perunoita läskisoussilla

Muistuu tässä mieleeni eräskin ruuanlaittokerta, kun olimme saaneet tehtä- väksemme läskisoussin ja perunoiden keittämisen. Perunat kyllä osasimme keittää, mutta läskisoussin teko oli vähän epävarmem- paa. Täytyipä kuitenkin yrittää.

Yhdessä kattilassa kie- huivat perunat, ja toiseen laitettiin sianlihaa käristy- mään.

Lienee ollut liian suuri liekki nuotiossa, sillä pian kattila oli kokonaan liekis- sä. Kattilassa ollut rasva syttyi palamaan.

En tarkkaan muista, kuinka palo saatiin sammu- maan, mutta palaneet lihan- jätteet poistettiin, ja laiteti- tiin uudet lihat käristymään vähän pienemmällä nuoti-

olla. Kun sitten lihat olivat sopivasti käristyneet, niin laitoimme jauhoja vähän ruskistumaan. Kun ne oli- vat sopivan ruskeita, lisä- simme siihen sopivan mää- rää vettä, ja näin oli kastike eli soussi valmis.

Niin kaikesta kommel- luksista selvittiin. Soussi tosin maistui tuolloin hie- man palaneelta, mutta näl- kä sillä kuitenkin lähti, ja päivä oli pelastettu.

Kun heinät oli saatu sei- päille, ja ennen kuin ne oli- vat kuivia, oli meillä lapsil- lakin aikaa omiin harras-

tuksiin ja leikkeihin. Pian alkoivat kuitenkin heinien korjuutyöt.

Niihin meidän lastenkin piti osallistua.

Päänkopinaa ylähirressä

Heinät ajettiin yleensä reellä, jos oli lyhyt ajomat- ka, tai ei ollut tietä, jota myöten olisi voinut ajaa. Tiematka yleensä ajettiin kärryillä. Meillä käytettiin yleensä tavallista pitkää re- keä, johon oli rakennettu lava. Sen päälle heinät mä- tettiin, sillä latojen ovetkin olivat aika matalia. Näin ol- len kuormienkin täytyi olla samaa luokkaa.

Kuormien purkamisen nopeuttamiseksi meillä käytettiin kippausmenetel- mää. Köysi kiinnitettiin reen peräosaan ja jätettiin

Eino Heikinmaan synnyinkoti Kurkijoen Saareksessa.

Laatokan rantamilta saviseudun sydämeen

Karjalaisten asutus sotien jälkeen oli todellinen suururakka. Asutustoiminta alkoi keväällä 1945, kun tasavallan presidentti vahvisti maanhankinta- lain. Maan tarve oli suuri, sillä noin 420 000 karjalaisesta kuului maatalousväestöön yli puolet. Lisäksi tulivat pohjoisen evakot.

Useimmat luovutettujen alueiden virkamiehet ja muiden ammattien harjoit- tajat hakeutuivat itse uusiin työpaikkoihin eri puolille maata. Maatalousväestön asema oli toinen. Sen val- tiovaltakin ymmärsi, ja niin säädettiin maanhankintala- ki karjalaisen maatalousvä- estön toimeentulon turvaa- miseksi. Talvisodan jälkei-

sen pika-asutuslain turvin oli jo vähän harjoiteltu, mutta sen toteuttaminen jäi kesken jatkosodan alkami- sen jälkeen karjalaisten pa- lattua 80-prosenttisesti ko- tikonnuilleen.

Ihan kivutta ei maanhan- kintalain säätäminen käy- nyt päinsä. Esimerkiksi J. K. Paasikivi oli sitä mieltä, ettei maamme talous kestä

kaavailtua siirtoväen asu- tusta. MTK:n puheenjohta- ja Paavo Jännes oli puoles- taan sitä mieltä, että karja- lainen siirtoväki olisi sijoit- tava Oulunjoen pohjois- puolelle, minne olisi raivat- tava riittävästi uutta peltoa. Jännestä kannatti muun muassa prof. Rurik Pihkala. Silloinen tasavallan presi- dentti C. G. E. Mannerheim ei myöskään ollut täysin tyytyväinen lain sisältöön, mutta hyväksyi sen, olosu- hteet huomioon ottaen.

Asutushallituksen yli- johtajaksi määrätty Veikko Vennamo sen sijaan piti lain pikaista hyväksymistä ja to- teuttamista työllisyyden, elintarvikehuollon ja yh- teiskuntarauhan säilyttämi- sen kannalta erittäin merki- tyksellisenä. Näin saatiin maanhankintalaki säädettyä kiireellisenä, ja eduskunta hyväksyi sen 3.4.1945.

Maanlunastuslautakunnat toimivat paikallisella tasolla

Maanhankintalakia toi- meenpanemaan Suomeen muodostettiin 147 maanlu- nastuslautakuntaa ja niiden rinnalle asukkaanoittolauta- kunnat. Turun ja Porin lää- niin tuli 31 maanlunastus- lautakuntaa. Läniin tuli si-

joitettavaksi noin 66 000 siirtolaista. Koko maahan muodostettiin lähes 40 000 tilaa siirtoväelle, 30 000 ti- laa muille maansaantiin oi- keutetulle sekä lisäksi 26 000 tonttia muun muassa rintamamiehille.

Tarvittavasta maa-alasta noin puolet saatiin valtiol- ta. Kuntien, seurakuntien ym. yhteisöjen osuus oli noin 20 prosenttia, joten yksityisten maanomistajien osuudeksi jäi noin 30 pro- senttia. Maan hintatasoksi määrättiin vuonna 1944 vallinnut hintataso. Vapaa- ehtoisissa kauppoissa, joita myös tehtiin, hinta oli myy- jän ja ostajan keskenään so- pima. Kun maanluovutta- jaksi määrätty myi vapaa- ehtoisella kaupalla, se las- kettiin hänen hyväkseen luovutusvelvollisuuden täyttämisessä.

Karjalaisten asuttaminen Etelä- ja Keski-Suomeen ei suinkaan vaarantanut elin- tarvikeomavaraisuutta, vaan maataloustuotanto nousi heti 1950-luvun alku- vuosista lähtien.

Kurkijokelaisten tulo Loimaan seudulle

Jatkosodan aselevon jäl- keen Loimaan seudulle tuli evakkoja Muolaasta ja sen

Oi niitä aikoja
entisiä ja lapsuusvuosia noita

Muistelmani alkavat aivan lapsuusvuosistani Kurkijoen Saa- rekseen kylästä 16-vuotiaaksi nuorukaiseksi asti. 4.1.1942 sain kutsun IS-joukkoihin Kurkijoelle, ja siitä alkoi Suomen armeijan palveleminen aina 23.10.1945 saakka. Nämä tari- nat olen kirjoittanut aivan muistinvaraisesti, en ole mitään muistiinpanoja käyttänyt. Ne muutamät päivämäärät, jotka tästä löytyvät, on otettu teoksista, jotka on myös mainittu.

Eino Heikinmaa

kuorman alle. Sitten se ve- dettiin kuorman etuosan yli taakse. Kun kuorma oli ajettu latoon, sidottiin köy- si kiinni johonkin tukevaan paikkaan kuten oven ylähir- teen tai oikein sitä varten varattuun vahvaan puuhun. Tämän jälkeen ajettiin he- vonen ulos rekineen, ja sa-

malla köysi kiristyi ja veti kuorman pois reestä. Sitten se oli jälleen valmis hake- maan uutta kuormaa.

Tässä työssä meidän las- ten tehtäväksi jäi hevosen- ajo, ja kuormien tekoaikana näiden polkeminen sekä ajaminen latoon. Se vaati jo taitoakin. Piti ajaa suoraan sarkaojan ylitse, ettei kuor- ma kallistunut ja kaatunut. Sitäkin joskus sattui, ja sil- loin tuli kuorman tekijältä pauhuja: ”Kuinkas sinä noin ajelet, jotta kuorma kaatuu?”

Meitä varoiteltiin myös siitä, että muistaisimme, ettemme löisi päitämme la- don oven ylähirteen, jos kuorma sattui olemaan hie- man suurempi. Me näet ajoimme aina sieltä kuor- man päältä, ettei tarvinnut kävellä vieressä.

Nämä pitkät ja tomuiset työpäivätkin jaksoi, kun oli tiedossa, että kotiin men- nessä saimme poiketa Ah- venlammelle uimaan. Tuli- pa sinne joskus aikuisiakin mukaan.

Uusi elämä versoa uuden kodin pellon pientareella, ja siinä onkin ihmettelemistä.

Elisenvaara I

Tuhat vuotta sitten
saapuivat metsämiehet.
He löysivät kauniita vaaroja
ja suuren suon,
joita alkoivat asua.
Syntyi Elisenvaara.

Sata vuotta sitten
saapuivat topparoikat,
jotka rakensivat rautatien
junien tulla ja mennä.
Sitoivat kauttasi kaupungit
kiskoilla yhteen.

Synnyit toisen kerran.
Synnyit sellaiseksi,
millaisena minä sinut elin.

Et omistanut vehmaita rantoja,
valkoisten laivojen satamaa,
sinisistä aalloista kohoavia saaria,
omasta kauneudestaan nauttivaa
maisemaa.
Olit työtä ja liikettä.
Sinun satamasi oli asema,
sinun rantasi rautatie,
joka ohjasi ihmisten kulkua,
saattoi yhteen ja erotti.
Junan ääni oli elämän ääni,
sinun äänesi,
Elisenvaara.

Olavi Kallioniemi

Eskon puumerkki

Etsimen edessä

Toimitus sai kuvattua Loimaan Lehden nykyisen päätoimittajan Seppo Huikun keskellä lehden ja kirjapainon 90-vuotisjuhla viime perjantaina. Ky-symyksiin Huiku vastaili juhlan jälkeen.

1. Kuinka kauan olet toiminut Loimaan Lehden päätoimittajana? Mistä olet kotoisin ja miten viihty saviseudulla?

- Aloitin Loimaalla elokuun alussa vuonna 2003. Kotoisin olen Nokialta, tarkemmin sanoen Pinsiön kylästä. Olen siis nokialaisuudesta huolimatta maalaispoika. Aiemmat työpaikkani ovat olleet Tampereella ja Porissa.

Loimaa ei ole yllättänyt. Olen viihtynyt työssäni oikein hyvin.

Loimaalaisuuteni on toki sikäli puolittaista, että perheeni ja siis varsinainen kotini on Tampereella, mutta asun arjet pääosin Vesikoskenkadulla Loimaan keskustassa.

2. Loimaan Lehti vietti viikko sitten 90-vuotisjuhlaan. Kuinka paljon sait väkeä liikkeelle? Kuinka hyvin lehden ja kirjapainon syntymäpäivä huomattiin?

- Torilla juhlaglögä maistoi 400 vierasta ja kirjapainossa kävi iltapäivän aikana noin 300 tutustujaa. Olen tyytyväinen ihmisten kiinnostukseen.

Loimaan Lehden päätoimittaja Seppo Huiku on viihtynyt hyvin Loimaalla.

Kaikesta huomaa, että Loimaan Lehti on lukijoilleen rakas ja tärkeä.

3. Viime lauantaina Loimaan Lehti sai uuden ilmeen, kun se muutti ulkoasuun lehden logoa ja väritystä myöten. Oletko itse tyytyväinen lopputulokseen? Onko jo tullut kiitoksia jaltai moitteita?

- Pientä viilausta uudistus toki vielä kaipaa, mutta olen kokonaisuuteen hyvinkin tyytyväinen. Kehujakin

on tullut, vaikka lehti uudistukset aina ja poikkeuksetta synnyttävät myös moite-ryöpyn. Meillä se on kohdistunut lähinnä vain lehden nimiöön, johon moni lukija muistaa kosketun nyt ensimmäisen kerran, vaikka sitä on muuteltu 90 vuoden aikana monesti. Uskon, että kun lukijat näkevät lehden uuden etusivun kaikki erilaiset vaihtoehdot ja hie-man tottavat, uusi nimiökin hyväksytään.

Armas Paavilainen on aikoinaan pystyttänyt kotinsa pihapiiriin oman evakkopatsaansa, jossa on heidän perheensä evakkomatkojen kilometrimäärä.

Onhan niitä hupaisampiakin muistoja. Vaimoni muistaa, että kun he tulivat Mellilään evakoiksi, niin si-joitustalon kouluikäinen poika ihmetteli heidän mukanaan tuomaansa porsasta, jolla oli väärät jalat: “On sil-lä sukkelat kontit.” Kesti vä-hän aikaa, ennenkuin tajut-tiin, mitä poika tarkoitti.

Erään muistelijan mu-kaan Pohjanmaan ruotsa-laisalueelle sijoittuneet eva-kot kärsivät tavanomaista enemmän kielen ymmärtä-misvaikeuksista. Silti tul-tiin toimeen. Karjalaispojat

olivat paikkakunnan seura-talolla tansseissa, ja paikal-liset pojat tarjosivat ystä-vällisyyttään pontikkaa. Jostakin syystä tuli kuiten-kin tappelu, ja eräs karja-laispoika pisti tappelun tii-mellyksessä kolmea paik-kakunnan poikaa lievästi puukolla. Paikkakunnan ni-mismies kutsui kuulustelu-jen jälkeen paikalliset pojat puhutteluun ja sanoi, ruot-siksi tiettenkin: “Jos te ette lakkaa tarjoamasta näille hurjille karjalaispojille pon-tikkaa, niin minä kiellän teiltä sen keittämisen.”

Nuorison seka-avioliitot edistivät sopeutumista

Onko ruoho vihreämpää aidan takana? Ainakin nuo-riso kiinnostui paikkakun-nalle tulleista toisheimolai-sista nuorista. Otetaanpa esimerkiksi Kanta-Loi-maan seurakunta. Vuosina 1949-53 solmittiin seura-kunnassa 305 avioliittoa. Näistä 84 oli ns. seka-avio-liittoja: 41 loimaalaista poi-kaa valitsi vaimokseen kar-jalaistytön ja vastaavasti 43 loimaalaistytöä meni nai-misiin karjalaispojan kans-sa. Samaan aikaan solmit-tiin karjalaisnuorten välillä vain 12 avioliittoa.

Eri heimoisten nuorten avioliitot auttoivat osaltaan sopeutumista, ja jopa sulau-tumistakin. Tosin kaikkien vanhemmat eivät katso-neet “seka-avioliittoja” suopein silmin. Taidettiinpa muuta-ma liitto estääkin vanhem-pien toimesta. Yleisesti ot-taen kuitenkin hyväksyttiin nuorten aikeet.

Seuraavan sukupolven heimoperinteen selvittämi-nen onkin sitten jo vaike-ampi tehtävä. Puoliksi kar-jalainen nuori saattoi men-nä naimisiin toisen puoliksi karjalaisen nuoren kanssa tai sitten täysin karjalaiset tai varsinaissuomalaiset geenit omaavan nuoren kanssa.

Aikanaan kävin läpi vii-

den seurakunnan vihittyjen luettelot vuosilta 1949-53. Aika määrytyi tällaiseksi siksi, että vuoden 1949 alusta loppui siirtoseura-kuntien toiminta ja kaikki väki kirjattiin asuinseura-kuntansa kirkonkirjoihin. Kaikkien tutkimieni viiden seurakunnan vihittyjen lu-ettelot olivat lähes yhtä pi-tävät, heitot olivat vain pa-rin-kolmen prosentin luok-kaa.

Vaikka kaikki loimaalai-setkaan vanhemmat eivät katso-neet suopein silmin sitä, että heidän lapsensa valitsi puoliso-ksen karja-laisen nuoren, ei voida osoittaa, että näissä aviolii-toissa olisi ollut tavan-

omaista enemmän sopeutu-misvaikeuksia vaan pikem-minkin päinvastoin. Näiden pariskuntien elämässä on ollut mielenkiintoista seu-rata sitä, että monissa lii-toissa paikkakuntalainen puoliso tuli mukaan esimer-kiksi karjalaiseen järjestö-toimintaan. Toisaalta toisis-a liitoissa karjalaisnuori erkani täysin omista juuris-taan. Johtuiko tämä toisen puolison vahvemmassa per-soonasta vai mistä, en tiedä.

Loimaan seudulla useat karjalaista sukujuurta ole-vat nuoret ja lapset omak-suivat pian Loimaan mur-teen, ainakin näissä ns. “seka-avioliitoissa”. Karja-laisten perheiden nuoret

säilyttivät Karjalan murteen kotikielenään, ainakin osaksi. Mutta jo leikeissä naapurien lasten kanssa, ja viimeistään koulussa, pu-huttiin asuinpaikkakunnan murretta.

Vaikka puhdasta Karja-lan murretta kuulee nyky-ään melko harvoin, niin sa-noja ja sävyjä on jäljellä niin, että esimerkiksi Loi-maan torilla voi usein tun-temattomankin henkilön puheesta päätellä kumpaan heimoon puhuja kuuluu.

Arvi Heinonen

Teksti on julkaistu Lions Club Loimaa/Tähkän jou-lulehdessä Loimaan Tähkä 2004.

Loimaalla sijaitsevaan Kurkijoki-puistoon on vuonna 2002 pystytetty patsas kurkijokelais-ten raskaan evakkomatkan (Kurkijoki-Etelä-Pohjanmaa-Loimaa) muistoksi.

Muistat sie viel... Kynänpyyhin

Meidän vanhemman polven ihmisten käydessä koulua kuului koulutarvikkeisiin myös sellaisia tuiki tarpeellisia kapistuksia, jotka nykykoululaisille ovat ihan tuntemattomia. Yksi sellaisista on kynänpyyhin.

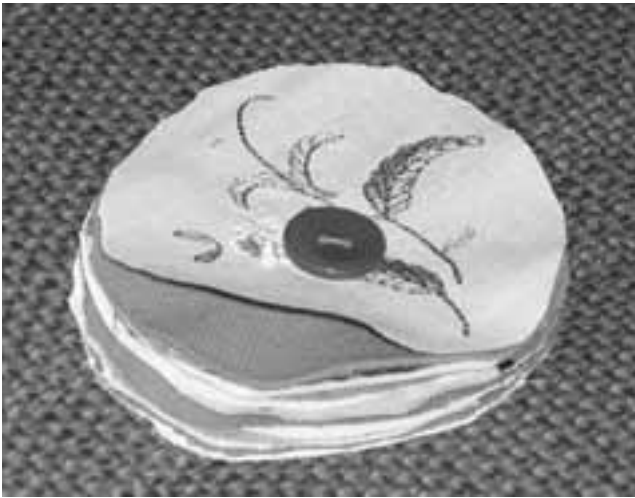
Silloinhan ei vielä tunnettu kuulakärkikynää. Silloin kaunokirjoitustunnilla kirjoitettiin mustekynällä. Niinpä jokaisella oli mustekynän varsi pulpetissaan, ja siihen sitten saatiin aina tarpeen mukaan kynänterä, joka oli metallista valmistettu.

Pulpetin kannessa oli syvennys mustepulloa varten, joka myös oli jokaisella koululaisella, ainakin ”yläkoulussa”. Muutenhan avoin mustepullo olisi varmasti pulpetin pienestäkin liikkeestä lähtenyt omille teilleen ja aiheuttanut aikamoista sotkua.

Silloin piti kaikilla olla myös kynänpyyhin. Me tytöt sellaisen usein teimme käsityötunnilla, mutta poikien täytyi varmaankin tuollaisen tekeleen valmistamisessa kääntyä äitien tai mummojen puoleen.

Näinhän tuo välttämättömyys silloin valmistettiin:

Pehmeistä kangastilkuisista leikattiin aikamoinen pino pyöreitä kappaleita, jotka sitten ommeltiin keskeltä yhteen aika tiukkaan, monta kertaa napin avulla. Me tytöt halusimme aina kaikkein kauneimmat ja värikkäimmät tilkut, mitä kotoa matonkudelaatikosta vain sattui löytymään. Uusiakin tilkkuja koitettiin aina kättää, mutta eihän niitä aina löytynyt.

Terttu Ketolan askarteleva kynänpyyhin matkusti kirjekeräilyssä Porin seutuvilta Loimaalle ja toi monia muistoja mukanaan.

Kauanhan uusi pyyhin ei puhtaana pysynyt, kun siihen aina kirjoitustunnilla mustekynä pyyhittiin. Sitte ei auttanutkaan muu, kuin tehdä uusi.

Joskus voisi näiltä nykynuorilta kysäistä, mikähän tämäkin mahtaa olla, kun näyttäisimme oikein kunnan vanhanajan kynänpyyhintä.

Terttu Ketola

Toimittajakin tuli ihan nostalgiselle mielelle, kun kynänpyyhkimestä alettiin puhua. Meillä niin pojat kuin tytötkin askartelivat itselleen kynänpyyhkimet. Kenenkään ei tarvinnut kotonaa niitä tehdä, vaan ne tehtiin koulussa.

Jo on

*Jo joutuvi jo, aika outo,
mi mieleni mustaksi tekevi.
Pimeässä harhailen,
kaatuilen,
kipeästi rintaani pitelen
varjellen vähäistä toivon
kipinää,
että selviän tunnelin
kylmyydestä,
kaikesta pahasta,
kauheudesta,
mikä minua vainooa,
jos päättäni käännän,
se on siinä, tämä pelko,
kauhu, joka kuristaa
vieden hengen, jättäen
tyhjyyden, kaiken lopun.
Anna*

Voi tyttöparat, ne miniät

”Olen katkera käyllynen, kun äiti antoi hänelle kaikki Arabian kannut”, sanoi tyttärensä Eeva. Tuo ei ole totta, Eeva nimittäin vain huvikseen leikkii sanoilla ja dramatisoi asioita. Itse asiassa tarjosin kannuja hänelle jo ennen kuin hänellä kälyä (eli minulla miniää) olikaan, vaan eivätpä vanhaa-aikaisina ja epäkäytännöllisinä hänelle kelvanneet.

Mutta tietämykseni mukaan tyttärillä ei entisaikaan ollut syytä olla kateel-

lisia kälyilleen, sillä perheen miniä ei ollut perheen arvostetuin jäsen. Monista miniää koskevista lauseista tulee nyt mieleeni sanonta: ”Syöpiks minnei vai annetaaks kissal”, kun ruokapöydästä tähteitä korjattiin. Ennen sanottiin myös naisesta, että hänen ”pittää olla punane, valkii ja pulska” (siis verevä, vaalea ja lihava).

Minun mummollani oli erityisen huono onni miniän suhteen, tämä ei nimittäin ollut mitään noista ja luon-

teeltaankin itsen(tai p)äinen. Tosin miniä ja kissa eivät kilpailleet ruoasta eikä muista eduista, kummallekin riitti hyvää syötävää.

Nykyminiät lienevät lähinnä itsenäisiä ulkomuodosta riippumatta ja hyvä niin. Toivottavasti me anopit sen myös hyväksymme.

Hyvää vuoden jatkoa, anopit, miniät, apet ja vävyt.

Anoppi Aurora

Toimittaja on kuullut myös hymyssä suin lausuttun version: ”Kelpaako koiralle, syökö kissat vai annetaanko miniälle?”

Käytäthän ilmoittajiemme palveluita!

Erikoishammasteknikko
MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

EHT-
liiton
jäsen

HAUTAKIVET

Vuodesta 1921
luotettavaa ja yksilöllistä
palvelua

LOIMAAN KIVI

PUHELIN (02) 760 511

**ONKS
TIETOO
VASTAUKSET**

1. siili ja maamyrrä
2. lumikko
3. lehtipuiden lehtiä, norkkoja ja silmuja
4. maitohorsma
5. puhelimen
6. laulujoutsen
7. syllisen merkki, häpeämerkki
8. jalorotuisen ratsuvonon
9. rauduskoivu
10. uunipiimä

Tarjoukset voimassa: perjantai – lauantai 21.-22.1.2005

Spar tuotteet – järkevä tapa nauttia laadusta!

SPAR

Karjalanpaisti
700 g (5,70 kg)

3,99 rasia

Tuore Superior Merikirjolohi

3,99 KG

Valio Oltermanni 17 tai Oltermanni
900 g-1 kg (7,77-6,99 kg)

6,99 PKT

Vaasan Täyshyvät
640 g (3,42 kg)

2,19 PS.

Valion ruokakerma

2 DL (3,17 l) **1,90** 3 PRK

SPAR

Broilerin hunajamarinoitu filepihvi 560 g (9,98 kg) **5,59** rasia

Atria takuumurea naudan sisäfile pihvi myös pippuroituna **25,90** kg

Atria salaattitalia, peruna, punajuuri (2,78 kg) **1,39** 500 g

TUORETTA & RAIKASTA

Italian tumma rypäle **0,99** kg

Espanjan klementiini **1,29** kg

Alko 762 2062

nonstop parturi 040-765 7028

Näillä muutamilla **Loimatar** 762 2848

Kahvila 762 4432

LOP-Kultapiste 763 2150

Olgatar 762 1413

Ritvan ja Olin Eines-keittiö 763 68520

SPAR LOIMAA
Kauppias Sami Toivonen
puh. (02) 763 6850
ma - pe 7-21, la 7-18

Ruokakauppa Sinun makuusi

SPAR

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäättä Loimaan
Aluesairaala

Asianajajia

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN
Varatuomari
Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppalanenkatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY
Varatuomari Jari Heikman
varatuomari Kaarina Nylamo
oik.yo Tiina Tähtinen
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa,
puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

TILAA
Kurkijokelainen
Vesikoskenkatu 13 As 21
32200 Loimaa
Avoimna: Ti & Pe klo 9-14
puh. (02) 762 2551
Matkapuh. 050-521 3336

**MUSIIKKIVÄEN
PALVELUPAIKKA**
LOIMAAN MUSIIKKI
Puh. 7622 950,
Oikokatu 3
Avoimna: ma-pe 10-17.30 la 10-14.00

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa
Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547